

BAZI ÜLKELERDE ÇOCUKLARIN GÖZETİMSİZ KALMALARI SORUNLARI*

The Problems of Unattended Children in Some Countries

Gulzhar AKHMATALİEVA*

ÖZ

Günümüzde bazı ülkelerde sorun teşkil eden konulardan biri de maugli sendromudur. Maugli sendromuna göre çocuklar vahşi bir ortamda yaşayarak insana özgü bütün gelişmelerden geri kalmaktadırlar. Bu çocuklara “maugli” (orman çocuğu) denmektedir. Çocuk mauglilerin yetişmesine sebep olan nedenler, aile içi her türlü fiziksel ve psikolojik şiddettir; bu şiddet nedeniyle çocukların evi bırakıp kaçmalarıdır. Çocuklar bu durumlarda gidebilecekleri bir yer olmaması veya geçinemeyecek halde bulunmaları sebebiyle hayvanlara sığınmaktadırlar. Evde zorla tutulan çocuklar da ev hayvanlarıyla birlikte kalmaktadırlar. Bu süreçte çocuklar, ilgili hayvanların alışkanlıklarını benimsemekte ve insana özgü özelliklerini kaybetmektedirler. Ebeveynlerin çocukları kapalı bir ortamda tutmaları sonucu, çocukların yanında herhangi bir hayvan olmasa bile, çocuklar birer vahşiye dönüşmektedirler. Maugli sorunu, herhangi bir coğrafi ve ulusal niteliğe bakılmaksızın bazı ülkelerde görülebilmektedir. Ancak bu olaylar son zamanlarda Rusya’da sık yaşanmaktadır. Rusya Federasyonu Ceza Kanunu’nda bu konuda düzenlemeler yer almaktadır. Bu fiiller Kanunda “reşit olmayan çocuğu terbiye etmede görevini yerine getirmeme (RFCK m. 156)” suçunu oluşturmakta ve görevlerini yerine getirmeyen veya görevlerini uygunsuz bir şekilde yerine getiren ebeveynlere fiilin niteliğine ve ağırlığına göre cezalar verileceği öngörülmektedir. Fakat var olan cezai düzenlemeler

Gönderi: 21.08.2023 - **Kabul:** 17.04.2024 | **Received:** 21.08.2023 - **Accepted:** 17.04.2024.

Bu çalışma, 25-27 Haziran 2019 tarihlerinde Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi tarafından düzenlenen III. Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Sempozyumu’nda sunulan tebliğin genişletilmiş şeklidir.

* Dr., Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku, Bişkek, Kırgızistan ✉ riasnet@mail.ru • ORCID 0000-0002-0217-3744.

Atıf Şekli / Cite As: AKHMATALİEVA, Gulzhar (2024). Bazı Ülkelerde Çocukların Gözetimsiz Kalmaları Sorunları. ÇÜHAD, (5), 167-191.

İntihal / Plagiarism: Bu makale bir intihal engelleme yazılımı aracılığıyla denetlenmiş ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. / This article has been checked via a plagiarism prevention software and reviewed by at least two referees.

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır. This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

yetersiz kalmaktadır. Bu çalışmada, modern toplumda yaşanmakta olan çocuk mauglilerin ortaya çıkış nedenleri incelenmiş, bu sorunun önüne geçilmesi için gerekli tedbirler önerilmiş ve kanuni düzenlemelerin yeniden oluşturulması gerekliliği üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Çocuk Maugli, Maugli Sendromu, Ebeveyn, Hayvan.

ABSTRACT

Today the Mowgli Syndrome is one of the problematic question in some countries. According to Mowgli Syndrome children live in a wild environment and fall behind from all human specific developments. These children are called “Mowgli” (Feral Child). The reasons of the appearance of Mowgli Children are, all kinds of physical and psychological domestic violence in the family; the children running away from home because of this domestic violence in the family. And in these situations, the children take shelter to animals, because they have no place to go or they are unable to make a living. The children who are forcibly kept at home also staying with their pets. In this process, the children getting the habits of animals and loosing their specific human characteristics. As a result of the parents keeping their children in a closed envoronment, even there no animals near them, these children turn into the feral children. The Mowgli problem can be seen in some countries despite of any geographical and national kinds. However, these events have been seeing often in Russia lately. There are regulations on this issue in the Criminal Code of the Russian Federation. In the law, these acts constitute the crime such as, “No Execution the Duty of Upbringing the Underage Child (article 156 of Russian Federation Criminal Code)”. And parents who do not execute their duties or execute their duties improperly, will be punished according to the type and degree of the act. However, the existing criminal regulations remain insufficient. In this study were researched the reasons of the appearance of Mowgli Children in modern society. Were taken the necessary measures to prevent this problem. And were emphasized the necessity of the re-forming the legal regulations.

Keywords: Child, Mowgli Child, The Mowgli Syndrome, Parents, Animal.

GİRİŞ

Rusya Federasyonu Anayasası'nın 38. maddesine göre; anne, çocuk ve aile devlet koruması altına alınmıştır. Maddeye göre çocukların bakımı ve onların terbiyesi ebeveynlerin eşit hak ve görevidir. Rusya Federasyonu Aile Kanunu'nun 63. maddesine göre, ebeveynler kendi çocuklarının terbiyesi ve gelişimleri için sorumludurlar. Eğitim almalarını sağlamalıdır. Çocuklarının sağlığı, fiziksel, zihinsel, manevi ve ahlaki gelişimi ile ilgilenmelidir.

Her çocuğun fiziksel ve psikolojik gelişimi önemli faktörlerdendir. Dolayısıyla ebeveyn çocuğun fiziksel ve psikolojik sağlığına özen göstermelidir. Özellikle çok küçük yaştaki

çocukların psikolojisi daha hassastır. Bu yaşlarda çocuklar sevgi ve güvenlik ortamında yetiştirilmelidir. Fiziksel ve psikolojik sağlığına zarar verilmemelidir.

Çocuklar hakkında Çocuk Hakları Beyannamesi'nde de düzenlemelere yer verilmiştir. Beyannamenin 2. ilkesine göre, çocuk kanun ve diğer yöntemlerle özel korumaya alınmalıdır. Özgürlük ve onur içinde fiziksel, zihinsel, ahlaki ve manevi gelişimleri pekiştirilmelidir. Aynı ilkeye göre, çocuğun sosyal açıdan sağlıklı ve normal yetiştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Ancak günümüzde ebeveynlerin çocuklara yönelik ebeveynlik görevleri yeterince yerine getirilmediği veya görevleri uygunsuz bir şekilde yerine getirildiği sıkça görülmektedir. Bu sorunun büyümesiyle, çocuklar ebeveynlerin gözetimi dışında kalmaktadırlar. Aile içi her türlü fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kalarak dışlanmakta, sosyal hayattan geri kalmakta ve giderek vahşi çocuklara dönüşmektedirler. Ebeveynler ebeveynlik haklarından yoksun bırakılarak, kanuni düzenlemelere göre cezalandırılmaktadırlar. Çocuklar ise ilgili kurumlara yerleştirilmektedirler.

Toplumda “çocuk maugli” olarak algılanan bu vahşi çocuklar hem fiziksel hem de psikolojik açıdan geride kalan ve kişiliği gelişmeyen bir yaratığı yansıtmaktadırlar. Günümüz psikoloji ve tıp biliminde ise “maugli sendromlu” olarak adlandırılmaktadırlar. Sendroma göre, çocuklar vahşi bir ortamda yetiştirilmektedirler. Aile içi her türlü fiziksel ve psikolojik şiddet yanı sıra, dış dünyadan izole edilmektedirler. Evde evcil hayvanlar varsa, o hayvanların alışkanlıklarını benimseyerek vahşileşmektedirler. Ancak hayvan olmadan da çocuklar izole bir hayatta vahşileşmektedirler. Açlık, bitkinlik ve ilgisizlik nedeniyle çocuklar agresifleşmektedirler. Sorunlu tarafı ise insan ortamına döndüklerinde, sosyalleşebilme halleri imkânsız olmaktadır. İnsana ait alışkanlıkları örneğin; yeme, içme, oturma, yürüme, kalkma, gülme, ağlama v.b yeniden öğrenmek onlar için mümkün olmamaktadır. Olayın trajik tarafı, bazı çocuklar sosyal hayata alışmadan hayatını kaybetmektedirler. Bazıları ömür boyu psikiyatri hastanelerine veya rehabilitasyon merkezlerine gönderilmektedirler.

Çocuk maugli olayları eski zamanlarda da yaşanmıştır. Hâlâ da günümüzde yaşanmakta olup sosyal bir sorunu teşkil etmektedir. Çocukların hakları zedelenmektedir. Rusya'da bu sorunun önüne geçilmesi için ilgili organlarca mücadeleler yapılsa da sorun hâlâ çözülememektedir.

Özellikle, Rusya Federasyonu'nda velayet kurumlarının yetersizliği, ailelerle çalışabilen profesyonellerin ve “aile terapisi” profilinde uzmanların eksikliği, ebeveynlik

görevlerini yerine getirmeyen veya görevlerini uygunsuz bir şekilde yerine getiren ebeveynler için cezanın az verilmesi ilgili sorunun çözülmemesine neden olmaktadır.

Bu çalışmada, Rusya Federasyonu'nda çocukların gözetimsiz kalmalarına neden olan sosyo-psikolojik sebepler belirtilecektir. Ardından Rusya Federasyonu'nda ve diğer ülkelerde rastlanan çocuk maugli olayları örneklerle verilecektir. Maugli sendromu ve bu sendroma yakalanan çocuklardaki fiziksel ve psikolojik belirtiler incelenecektir. Çocukların gözetimsiz kalmalarının ceza hukuku boyutu açıklanacaktır. Sorunun çözümü için kanuni ve diğer düzenlemelerin yeniden değerlendirilmesi ve düzeltilmesi gerektiği ele alınacaktır.

I. RUSYA FEDERASYONUNDA ÇOCUKLARIN GÖZETİMSİZ KALMALARINA NEDEN OLAN SOSYO-PSİKOLOJİK SEBEPLER

Rusya'da yapılan çalışmalarda çocukların gözetimsiz kalmalarına neden olan sebepler belirlenmeye çalışılmıştır. Buna göre, çocukların kötü ve sağlıksız şartlar altında tutulmaları; ebeveynleri tarafından sebepsiz bir yere bırakılmaları veya atık görülmeleri¹; finansal bir araç olarak kullanılmaları²; ailede anne ve babanın alkol³ veya uyuşturucu madde kullanmaları⁴ veya psikolojik hastalığı; zihinsel hastalıkla doğmuş çocuğa, ebeveyni tarafından yeterince bakım gösterilmemesi⁵; aile içi her türlü fiziksel veya psikolojik şiddet nedeniyle⁶ çocukların dışlanması veya izole edilmesi⁷ gibi konular yer almaktadır⁸. Ancak en yaygın türü,

¹ Dvoih Detey-Maugli Nashli V Ulyanovskoy Kvartire. News.Ru 03.08.2021, <https://news.ru/regions/dvoih-detey-maugli-nashli-v-ulyanovskoy-kvartire> (E.T. 22.06.2023); Gryaz, Plesen, Gnilaya Eda: V Krasnoyarske Troe Detey Jili Sredi Bomjey. İa Regnum 05.07.2019, <https://regnum.ru/news/2660506> (E.T. 22.06.2023).

² ROMANOVA, V., STARİTSKAYA, A. Otkloneniya V Psihike İ Ravnodushie. Pochemu V Rossii Uvelichivaetsya Chislo Detey Maugli. 360tv.ru 21.05.2019, <https://360tv.ru/tekst/obschestvo/pochemu-uvelichivaetsya-chislo-deteymaugli> (E.T. 22.06.2023).

³ Bilgi için bkz. Mat Rebyonka-Maugli İz Bashkirii Lishili Roditelskih Prav. News. Ru 24.05.2020, <https://news.ru/society/mat-rebyonka-maugli-iz-bashkirii-lishili-roditelskih-prav/> (E.T. 22.06.2023).

⁴ Delo Vozbuzhdeno Posle Obnaruzheniia Devochki-Maugli V Moskve. Ren. Tv 30.05.2020, ren.tv/news/v-rossii/704785-delo-vozbuzhdeno-posle-obnaruzheniia-devochki-maugli-v-moskve (E.T. 22.06.2023).

⁵ Delo Nijegorodskogo Maugli Zakryto: Vinovnaya Ushla Ot Nakazaniya. Komsomolskaya Pravda 19.09.2013, www.nnov.kp.ru/daily/26135.4/3025878/ (E.T. 22.06.2023); Sluchaii Nahojdeniya Detey-Maugli V Rossii V 2008-2013 Godah. Ria Novosti 10.09.2013, <https://ria.ru/20130910/962257375.html> (E.T.22.06.2023).

⁶ Sosedi Rasskazali O Semie İzbitogo Malchika-Maugli. Ren. Tv 20.04.2020, <https://ren.tv/news/v-rossii/688647-stoial-izbityi-sosedki-o-semie-izbitogo-malchika-maugli> (E.T. 22.06.2023).

⁷ GNEDİNSKAYA, A. El İz Odnoy Miski S Sobakoy. Vospominaniya Vyrosshyh Maugli O Detstve. Ria Novosti 21.05.2019, <https://ria.ru/20190521/1553632646.html> (E.T. 22.06.2023); STEWART, W. Girl, 3, Raised By Dogs In Her Home After Her Alcoholic Mother Neglected Her. Daily Mail 25.02.2009, www.dailymail.co.uk (E.T.22.06.2023).

⁸ Bilgi için bkz. Mat-Alkogolichka 12 Let Derjala Dochku V Sunduke. Newsler. Ru 02.03.2017, <https://www.newsler.ru/society/2017/03/02/12-let-v-sunduke-v-muryiginskoy-internate> (E.T. 22.06.2023).

ebeveynlerin alkol⁹ veya uyuşturucu madde kullanmaları veya psikolojik hastalığı¹⁰ ve son günlerde artan yoksulluk sebep olmaktadır. Diğer taraftan, çocukların gözetimsiz kalmalarına dış etkenler de neden olmaktadır. Bunlar, velayet kurumlarının bugüne dek hâlâ¹¹ yeniden reform edilememeleridir¹².

II. RUSYA FEDERASYONUNDA ÇOCUK MAUGLİ OLAYLARI

Rusya’da çocuk maugli olaylarını 1991-2022 yılları arasında incelemek mümkündür. Yerel basın ve internet kaynaklarında yer almış olayları aşağıdaki gibi örneklerle verebiliriz.

Reutov bölgesinde sokak köpekleri sürüsünde hayat geçiren 4 yaşındaki erkek çocuk maugli¹³, Sankt-Peterburg bölgesi Primorskiy ilçesinde ev köpekleriyle kalan 6 ve 4 yaşlarında kız çocuk maugliler¹⁴, Nijniy Novgorod bölgesinde zihinsel hastalığı nedeniyle gözetimsiz bırakılan 13 yaşındaki erkek çocuk maugli¹⁵, Çita bölgesinde ev köpekleri ve kedileri arasında büyüyen 5 yaşındaki kız çocuk maugli¹⁶, Ufa bölgesinde sokak köpekleri arasında yetişen 3 yaşındaki kız çocuk maugli¹⁷, Volgograd bölgesinde “çocuk-kuş” isimli ve ev kuşlarıyla

⁹ Politsiia İziala Piatorykh Detey-Maugli U Ushedshei V Zapoi Zhenshchiny. Ren. Tv 27.06.2020, <https://ren.tv/news/v-rossii/716101-politsiia-iziala-piatorykh-detei-maugli-u-ushedshei-v-zapoi-zhenshchiny> (E.T. 22.06.2023); Bilgi için bkz. V Bashkirii Spasli Semiletnego Rebyonka-Maugli. Ufa1. Ru 24.05.2020, <https://ufa1.ru/text/incidents/2020/05/24/69276316/> (E.T.22.06.2023).

¹⁰ HANOVA, O. Syndrom-Maugli. <https://www.krasotaimedicina.ru/diseases/children/Mowgli-syndrome> (E.T. 25.06.2023).

¹¹ Bilgi için bkz. V Rossii Utverdili Poryadok Monitoringa Raboty Organov Opeki. Ria Novosti 19.04.2021, <https://ria.ru/20210419/opeka-1728874811.html> (E.T. 22.06.2023); Bilgi için bkz. Anna Kuznetsova Oboznachila Napravleniya Sovershenstvovaniya Deyatelnosti Organov Opeki İ Popechitelstva. дума.gov.ru/news/54071/ (E.T.22.06.2023).

¹² LOSHİHİN, A. Yavliaiutsia Li Deti-Maugli Novoi Bolezni Obshchestva. Deti Maugli Novaya-Bolezn Obshchestva? Rossiyskaya Gazeta 21.03.2019, <https://rg.ru/2019/03/21/iavliaiutsia-li-deti-maugli-novoj-bolezni-obshchestva> (E.T. 22.06.2023); Kuznetsova Prizvala Reformirovat Sistemu Organov Opeki V Rossii. İzvestiya 17.06.2022, <https://iz.ru/1320/2022-06-17/kuznetsova-prizvala-reformirovat-sistemu-organov-opeki-v-rossii> (E.T. 22.06.2023); Detskiye Ombudsmeny Budut Dobivatsya Reformirovaniya Organov Opeki. RAPSİ 27.01.2022, https://rapsinews.ru/human_rights_protection_news/20220127/307690186 (E.T. 22.06.2023).

¹³ Deti-Maugli. 1 Tv. Ru 12.04.2017, <https://www.1tv.ru/shows/muzhskoezhenskoe/vypuski/deti-maugli-muzhskoe-zhenskoe-vypusk-ot-12-04-2017> (E.T. 22.06.2023); NEWTON, M. Savage Girls And Wild Boys: A History Of Feral Children By Michael Newton. The Guardian 19.01.2002, www.theguardian.com (E.T. 23.06.2023).

¹⁴ İ Takih Detey-Maugli U Nas Ne Malo... Nevskoe Vremya 01.12.2011, <https://nvspb.ru/2011/12/01/i-takih-detey-maugli-u-nas-nemalo-46990> (E.T. 23.06.2023).

¹⁵ Bkz. <https://ria.ru/20130910/962257375> (E.T. 22.06.2023).

¹⁶ SAZANOV, E. V Chite Nashli Devochku-Maugli: V Svoi Pyat Let Rebyonok Umeyet Tolko Layat İ Myaukat. Komsomolskaya Pravda 02.04.2018, www.kp.ru (E.T.23.06.2023); Russian Police Find Feral Girl In Siberia. Reuters 27.05.2009, www.reuters.com (E.T. 23.06.2023); Bkz. PRİTCHARD, N. Born To Be Wild. We Meet Real-Life Mowglis Who Were Raised By Wild Dogs, Cats And Even Chikens After Girl Raised By Monkeys İs Rescued From The Jungle. The Sun 07.04.2017, www.thesun.co.uk (E.T. 23.06.2023).

¹⁷ LYUBİNETSKAYA, A. V Ufe Nashli Devochku-Maugli. Komsomolskaya Pravda 24.02.2009, www.ufa.kp.ru (E.T. 23.06.2023).

büyüyen 6 yaşındaki erkek çocuk maugli¹⁸, İvanovsk bölgesinde, izole bir ortamda ev kedisiyle yetişen 3 yaşındaki erkek çocuk maugli¹⁹, Tatarstan'da küçüklüğünden beri sokak köpekleri sürüsünde hayat sürdüren 14 yaşındaki kız çocuk maugli²⁰, Moskova'nın Podolsk ilçesinde doğduğundan beri izole edilmiş bir odada ve bahçe köpeğiyle hayat geçiren 6 yaşındaki erkek çocuk maugli²¹, Moskova bölgesinde kötü ve sağlıksız şartlar altında tutulan 5 yaşındaki kız çocuk maugli²² ve Mitişi şehrinde aynı şartlar altında tutulan 2-8 yaşlar arası 4 kardeş çocuk maugliler²³ bulunulmuştur²⁴.

Burada zikredilen örnekler bazı örneklerdendir. Gün geçtikçe Rusya'da bu olayların sayısının arttığı gözlenmektedir. İstatistik bilgilere göre, dünya genelinde en son bulunan 70 çocuk mauglilerin çoğu Rusya Federasyonu'na aittir²⁵. Bulunan çocukların çoğunda fiziksel ve psikolojik bozukluklar tespit edilmektedir. Agresif davranma, ürkme, insanlardan korkma ve gözlerine dik bakamama, konuşamama ve hayvanca davranıp ses çıkarma; örneğin dört ayak üzerinde hareket etme, havlama, yeme ve içme, uyuma gibi hareketler görülmektedir. Bazı çocuklar kötü ve sağlıksız şartlar altında zorla odada tutulmaktadırlar; bazıları ebeveynin alkol veya uyuşturucu madde kullanımı veya psikolojik hastalığı nedeniyle ya da aile içi her türlü fiziksel ve psikolojik şiddet nedeniyle sokağa kaçmaktadırlar. Ayrıca sokakta sokak hayvanlarını bir koruyucu görerek, onlara sığınmaktadırlar.

¹⁸ KUPRİNA, Y. Malchik-Ptitsa: 6-Letnyy Malysh Ne Govorit, A Chirikaet İ Mashet Rukami-Krylyami. Komsomolskaya Pravda 29.02.2008, www.msk.kp.ru (E.T. 23.06.2023); First Pictures Of The 'Bird-Boy' Who Was Raised As A Pet And Can Only Communicate By Chirping. Daily Mail 29.02.2008, www.dailymail.co.uk (E.T.23.06.2023).

¹⁹ PLESHAKOVA, S. Maugli Vyhodyat V Lyudi. Moskovskiy Komsomolets 16.07.2009, www.mk.ru (E.T.23.06.2023).

²⁰ Bkz. ARNOLD, O. (2016). Pro Maugli İ Tarzanov. Biologiya. Uchebno-Metodicheskiy Jurnal Dlya Prepodovateley Biologii, Ekologii İ Estestvoznaniya, 1(982), s. 47; V Staye Brodyachih Sobak Nayden Ocherednoy Rebyonok-Maugli. İa Regnum 13.07.2005, https://regnum.ru/news/483712 (E.T. 23.06.2023).

²¹ VOYNİTSKAYA, A. Maugli İz Podolska, Kotorogo Vospityvala Sobaka Okanchivaet Kolledj. Komsomolskaya Pravda 03.04.2019, www.kp.ru (E.T. 23.06.2023); Bkz. STEWART, W. Man Raised By A Pack Of Stray Dogs As A Child Reveals How They Saved His Life By Keeping Him Warm And Sharing Their Food With Him-Before Russian Officials Killed The Animals. Daily Mail 23.05.2019, www.dailymail.co.uk (E.T.23.06.2023).

²² KOROLEVA, E. Ona Zagovorila: Chto İzvestno O Stolichnoy Devochke Maugli. Gazeta. Ru 12.03.2019, www.gazeta.ru (E.T. 23.06.2023); Rebyonok-Maugli V Moskovskoy Kvartire: Devochka Jila Bez Edy İ Vody Po Poyas V Musore. Vesti Ru 11.03.2019, www.vesti.ru (E.T.23.06.2023).

²³ BALANDİNA, A. Rylas V Pomoyke: Deti Maugli Obnarujeny V Podmoskovye. Gazeta. Ru 09.04.2019, www.gazeta.ru (E.T. 23.06.2023).

²⁴ Bilgi için bkz. Ocherednye Deti-Maugli Naydeny V Sankt-Peterburge. Vesti Ru 03.05.2019, www.vesti.ru (E.T. 23.06.2023).

²⁵ ARNOLD, O. s. 44.

III. DİĞER ÜLKELERDE RASTLANAN ÇOCUK MAUGLİ OLAYLARI

Dünya tarihinde ilk çocuk maugliler olarak, Roma şehrinin kurucuları Romulus ve Remus olduğu belirtilmektedir. Efsaneye göre, Romulus ve Remus isimli ikiz erkek çocuk Tibr nehrine atılır. İkiz çocukları bir çoban bulana kadar, bir dişi kurt onları nehirden çıkarıp emzirir. Bu olay Roma’da birçok heykele konu olur²⁶.

Çocuk maugli olaylarını eski dönem ve yakın dönem olarak iki yönde incelemek mümkündür. Örneğin eski dönemde; 1801 yılında Güney Fransa’da “Averonlu vahşi çocuk” ismiyle bilinen 12 yaşındaki erkek çocuk maugli²⁷; 1845 yılında Meksika’da kurtlarla birlikte büyümüş “Lobo” isimli kız çocuk maugli²⁸; benzer olay 1872 yılında Hindistan’da kurtlarla birlikte büyümüş “Dina Saniçar” isimli 6 yaşındaki erkek çocuk maugli ve aynı ülkede 1920 yılında, kurtlarla birlikte büyümüş, 1,5 ve 8 yaşlarındaki “Amala” ve “Kamala” isimli kardeş kız çocuk maugliler bulunulmuştur²⁹.

Yakın dönemde ise 1937 yılında, Türkiye’de ayı ile birlikte büyümüş³⁰ “Adana” isimli kız çocuk maugli³¹; 1954 yılında Kolombiya’da maymunlar arasında hayat geçiren “Marina Çapman” isimli kız çocuk maugli³²; 1970 yılında şiddet altında ve kapalı bir ortamda büyümüş “Amerikalı Cin” isimli kız çocuk maugli³³; 1980 yılında Fiji’de tavuk kümesinde büyümüş

²⁶ ARNOLD, s. 48; Samyye İzvestnye Deti-Maugli: Kak Slojilas Sudby Malyshey, Kotoryye Vyrosli Sredi Jivotnyh. Jurnal Kulturologiya, <https://kulturologia.ru/blogs/040416/29040/> (E.T. 24.06.2023); NEWTON, M. (1996). The Child Of The Nature: The Feral Child And The State Of The Nature. A Phd. Thesis, University College. London, s. 27-28; RADFORD, B. Feral Children:Lore Of The Wild Child. LiveScience 28.11.2013, www.livescience.com (E.T. 24.06.2023).

²⁷ NEWTON, s. 177; Bkz. SHATTUCK, R. The Wild Boy Of Aveyron. The New York Times 16.05.1976, www.nytimes.com (E.T.24.06.2023).

²⁸ Bilgi için bkz. Devochka-Volk İ Drugie Realnye Geroi İstoriy O Detyah-Maugli. Novyi Ochag 11.06.2021, www.novochag.ru (E.T.24.06.2023); MATSKEVİCH, İ. Deti-maugli. Soyuz Kriminalistov İ Kriminologov 21.06.2017, <https://crimescience.ru/news/Deti-maugli>. (E.T. 24.06.2023); ARNOLD, s. 49.

²⁹ Bkz. DEGREGORY, L. Feral Children Through The Ages. Tampa Bay Times 03.08.2008, <https://projects.tampabay.com> (E.T. 24.06.2023); SHİN, Jun-Hao Rosalyn. Daughters Of The Wild: The Feral And Human Perspective. The Morningside Review, Vol.5(2009), May1, 2009, s. 64. journals.library.columbia.edu (E.T. 24.06.2023); ARNOLD, s. 43.

³⁰ Bilgi için bkz. Vahşi Çocuklar (Feral Children). Doğaya Kaçış. Seawolfmete 15.09.2014, <https://dogayakacis.com/2014/09/15vahsi-cocuklar-feral-childs/> (E.T. 24.06.2023).

³¹ ARNOLD, s. 45.

³² HATTENSTONE, S. Was Marina Chapman Really Brought Up By Monkeys? The Guardian 13.04.2013, www.guardian.com (E.T. 24.06.2023); CHAPMAN, M. Kidnapped, Dumped In The Jungle And Raised By Monkeys: The Story Of A Little Girl Wrenched From Her Family And Brought Up In The Wild Who Only Revealed Her Tale 50 Years Later As A Bradford Housewife. Daily Mail 30.03.2013, www.dailymail.co.uk (E.T.24.06.2023).

³³ VİLLARREAL, D. Genie Wiley: The Feral Child. American Studies Biographical Stories Cultural History Linguistics Science & Engineering, March 29, 2019. <https://stmuscolars.org/> (E.T. 24.06.2023); Bkz. CAROL, R. Starved, Tortured, Forgotten: Genie, The Feral Child Who Left A Mark On Researchers. The Guardian 14.07.2016, www.theguardian.com (E.T. 24.06.2023); HARKOV, A. Syndrom Maugli. Deti

erkek çocuk maugli³⁴; 1991 yılında Uganda’da maymunların arasında büyümüş “Jon Ssebuni” isimli erkek çocuk maugli³⁵; ve aynı yıllarda köpekler tarafından büyütülmüş Ukraynalı “Oksana Malaya” isimli kız çocuk maugli halde bulunmuştur³⁶.

Bulunan çocukların bazıları, çocuktaki herhangi bir fiziksel veya psikolojik hastalık nedeniyle ebeveyni tarafından terkedilmiştir. Bazıları vahşi hayvanlar tarafından kaçırılmıştır. Bazılarına herhangi bir şiddet uygulanarak, dış dünyadan izole edilmiştir. Bu nedenle giderek vahşileşmişlerdir. Bazıları, ebeveynlerin alkol kullanımı ve herhangi bir şiddet uygulanması sonucu, aileyi terk edip kaçmışlardır. Gidebilecekleri bir yer olmaması veya geçinemeyecek halde bulunmaları sebebiyle, hayvanlara sığınmışlardır. Sığındığı hayvanların arasında büyüyüp, giderek vahşileşmişlerdir.

IV. MAUGLİ SENDROMU

A. Genel Olarak

Maugli sendromu hem modern psikolojide³⁷ hem tıpta da belirtilen bir sendromun olduğu söz konusudur. Bu sendromun adı, yazar P.D. Kipling’in “Orman Kitabı”ndan alınmıştır³⁸. Kitaba göre baş kahraman Maugli erken yaşlardan beri ormanda kurtlar tarafından yetiştirilir. Zekâsı gelişmiş; dik yürüme, aletleri kullanma gibi insanlara has fiziksel becerilere ve her türlü duygulara sahip bir çocuk olarak çıka gelir. Ancak, günümüzde gerçek maugliler, kitaptaki kahramandan farklı olup, herhangi bir hayvanların davranışlarını benimseyerek vahşileşmiş veya izole hayatta vahşileşmiş ve zekâ gelişimi epey geri kalmış, bir “çocuk maugli” olarak karşımıza çıkmaktadır³⁹. Ayrıca, sosyal hayata tekrar kazandırılmaları için

Kotoryh Vospitali Jivotniye. Deti-Maugli. Fb 09.10.2016, <https://fb.ru/article/270208/sindrom-maugli> (E.T.24.06.2023).

³⁴ ARNOLD, s. 44; Bkz. FORSYTH, J. Four Years Locked In A Poultry Coop, The Next 20 Tied In A Bed. The Boy Who Was Brought Up As A Chicken. The Guardian 11.07.2004, www.theguardian.com (E.T.24.06.2023).

³⁵ FERGUSON, E. He Was A Child. Really Child. John Ssebunya. The Guardian 10.10.1999, www.theguardian.com (E.T.24.06.2023); ARNOLD, s. 45.

³⁶ MAKDONALD, F. Dikie İstorii Detey-Maugli. BBC News Ukraina 15.10.2015, bbc.com/ukrainian/ (E.T.24.06.2023); HUSSELBEE, R. Part Of The Pack I Walked On All Fours & Barcked After Being Raised By Wild Dogs From The Age Of Three When Parents Locked Me Outside. The Sun 15.10.2022, www.thesun.co.uk (E.T. 24.06.2023); GORBUNOV, Y. Oksana Malaya: Devochka-Maugli, Kotoruyu Vospitala Sobaka. Russkaya Semyerka 21.01.2023, <https://russian7.ru/post/oksan-malaya-devochka> (E.T. 24.06.2023); ARNOLD, s. 47.

³⁷ Bilgi için bkz. Deti maugli: Vozmojno Li Vosstanovlenie? Mnenie Eksperta. Ria Novosti 20.02.2007, <https://ria.ru/20070120/59423658.html> (E.T. 26.06.2023).

³⁸ Bkz. NEWTON, s. 294, 306, 307.

³⁹ Bkz. KOJEVNİKOVA, M. (2013). Problemy Prirody Cheloveka V Kontekste Razvitiya Biotehnologii. Dissertatsiya Na Soiskanie Uchenoy Stepeni Kandidata Filosofskih Nauk, Federalnoe Gosudarstvennoe

yoğun bir çalışmalar (psikolojik, pedagojik, tıbbi, eğitsel) ve yoğun bir ilgi yürütülse bile, çocuk normal hayatına⁴⁰ dönememektedir⁴¹. Bunlardan bazıları ise sosyal adaptasyona alışmadan, en kısa sürede hayatlarını kaybetmektedirler⁴². Zira çocuk, sosyal hayata yeni adım atmaya başlayınca, yalnız fizyolojik değil, kültürel bir şoka uğramaktadır. Ancak bazı yazarlar, çocuk ölümünün nedenini, çocuğun yetiştiği doğadan direkt bir şekilde kesilmesiyle bağlantılı olduğunu dile getirmektedirler. Hayatta kalanlar ise psikiyatri hastanelerine veya rehabilitasyon merkezlerine gönderilerek, bütün hayatlarını bu kurumlarda geçirmektedirler⁴³.

B. Çocuklarda Fiziksel ve Psikolojik Belirtiler

Çocuklarda maugli sendromunun gelişmesine neden olan sebepler, yukarıdaki paragraflarda açıklanmıştır. Dolayısıyla bu kısımda, maugli sendromlu çocukların fiziksel ve psikolojik belirtileri incelenecektir. Bu belirtiler aşağıda ifade edildiği gibidir.

Maugli sendromlu çocuklar, hayvanlar gibi hareket ederler, sadece çiğ yiyecekleri yerler. Duygularını havlama, kükreme, çığlık, tıslama, uluma gibi seslerle ifade ederler ve konuşamamaktadırlar⁴⁴. Ürkek ve insanlardan korkarlar. Hayvanlarla yan yana kaldıkları süreçte, vücutları da etkilenmektedir. Örneğin iskeletleri, özellikle bacakları deformasyon olmakta ve tamamen düzeltilememektedir. Tıpkı hayvanlar gibi dört ayak üzerinde koştukları için dizlerinde büyük nasırlar oluşmakta ve çeneleri orantısız şekilde gelişmektedir. Büyük bir hızda hareket edebilmektedirler. İşitme, görme, koku gibi duyu organları keskinleşmektedir. Problemler nokta ise parazitli hastalıklardan dolayı, vücutta yaralar oluşmaktadır. Bu da

Uchrejenie Nauki İnstitut Filosofii Rossiyskoy Akademii Nauk. Moskva, s. 62-63; ARNOLD, s. 42-49; Bkz. <https://www.krasotaimedicina.ru/diseases/children/Mowgli-syndrome> (E.T. 25.06.2023).

⁴⁰ KOJEVNİKOVA, s. 63-65; KİSELYOV, N. (1998). İnformatsionnaya Potrebnost Kak Faktor Sotsializatsii Lichnosti. Dissertatsiya Na Soiskanie Uchenoy Stepeni Kandidata Sotsiologicheskikh Nauk, Sibirskaya Gosudarstvennaya Akademia Telekomunikatsii i İnformatiki. Novosibirsk, s. 7-8.

⁴¹ Ancak diğer bir bilgilere göre; yoğun bir tedavi, terapi ve ilgi sonucu nadiren de olsa bazılarının sosyal hayata adapte olabildiklerini ve insana özgü bazı gelişmeleri tekrar kazanabildiklerini görmek mümkün olduğu belirtilmektedir. Bilgi için bkz. <https://www.1tv.ru/shows/muzhskoezhenskoe/vypuski/deti-maugli-muzhskoe-zhenskoe-vypusk-ot-12-04-2017> (E.T. 22.06.2023); NOVİTSKAYA, İ. Lutshie Druzya-Dvorovye Sobaki: Kak Slojilas Jizn Ufimskoy Devochki-Maugli, Kotoruyu Otnyali U Mamy 11 Let Nazad. Komsomolskaya Pravda 04.02.2021, www.ufa.kp.ru (E.T. 23.06.2023); VOYİNİTSKAYA, kp.ru (E.T. 23.06.2023); Realnye İstorii Detey-Maugli, Kotoryh Vospityvali Zveri. Chelmami. Ru, <https://chelmami.ru/obzory/v-mire-zhivotnyh-samye-izvestnye-i-zhutkie-istorii-detey-maugli-kotoryh-vospityvali-zveri-a-ne-lyudi.html> (E.T. 22.06.2023).

⁴² Bkz. <https://ria.ru/20070120/59423658.html> (E.T. 25.06.2023); KOJEVNİKOVA, s. 66; KİSELYOV, s. 7; ARNOLD, s. 48.

⁴³ Chelovecheskiy Detyonysh. Tengri News 28.05.2009, <https://tengrinews.kz/accidents/chelovecheskiy-detyonysh-10335> (E.T. 25.06.2023); <https://ria.ru/20070120/59423658.html> (E.T. 25.06.2023); ARNOLD, s. 48; KOJEVNİKOVA, s. 65-66.

⁴⁴ BOLDYCHEVA, V.A. (2009). Traditsiya İ Yazık Kak Sposoby Translyatsii Kultury. RGPU İm. A.İ. Gertsena, 12(90), s. 19.

çocuklara çok acı çektirmektedir. Çocukların kas-iskelet sisteminde geri dönüşümsüz değişiklikler meydana gelmektedir. Ekstra bir tedavi uygulanmazsa iki ayak üzerinde yürümek imkânsız hale gelmektedir⁴⁵.

Günümüzde, maugli sendromunun ana tedavi yöntemi psikolojik-pedagojik yöntemdir. Aşağıdaki gibi unsurlardan oluşmaktadır:

1. *Geliştirme yöntemleri*: Dersler psikologlar, oligophrenipedagoglar ve defektologlar tarafından yürütülmektedir.

2. *İlaç tedavisi*: İlaçlar nörolog ve psikiyatristler tarafından seçilmektedir.

3. *Rehabilitasyon yöntemi*: Amacı çocukları takıma adapte olmasını sağlamaktır⁴⁶.

V. ÇOCUKLARIN GÖZETİMSİZ KALMALARININ CEZA HUKUKU BOYUTU

A. Rusya Federasyonu Aile Kanunu (RFAK m. 69, m. 123).

Rusya Federasyonu Aile Kanunu'nun, "Ebeveynlik haklarından yoksun bırakma" başlıklı 69. maddesine göre; eğer ebeveyn veya bunlardan birisi, ebeveynlik görevlerini yerine getirmekten kaçınırlarsa, ayrıca kasıtlı olarak nafaka ödemekten kaçınırlarsa (f. 1); kendi çocuğunu doğum evinden veya bölümünden veya başka bir sağlık kurumundan, eğitim kurumundan, sosyal hizmet kurumundan veya benzeri kurumlardan mazereti olmaksızın almayı reddederlerse (f. 2); kendi ebeveynlik haklarını kötüye kullanırlarsa (f. 3); çocuklara acımasız muamele yaparlarsa, ayrıca onlar üzerinde fiziksel veya psikolojik şiddet uygularlarsa, cinsel dokunulmazlığına teşebbüs ederlerse (f. 4); kronik alkolizm veya uyuşturucu bağımlılığı hastaları olurlarsa (f. 5); kendi çocuklarının hayatına veya sağlığına karşı veya çocukların başka bir ebeveyninin hayatına veya sağlığına karşı veya eşinin hayatına veya sağlığına karşı kasıtlı olarak suç işlemiş olurlarsa, ayrıca çocukların ebeveyni olmayan birisinin hayatına veya sağlığına karşı veya ailenin başka bir üyesinin hayatına veya sağlığına karşı kasıtlı olarak suç

⁴⁵ Bkz. <https://www.krasotaimedicina.ru/diseases/children/Mowgli-syndrome> (E.T. 26.06.2023); ARNOLD, s. 47-48; KOJEVNIKOVA, s. 63, 64, 66.

⁴⁶ <https://www.krasotaimedicina.ru/diseases/children/Mowgli-syndrome> (E.T. 26.06.2023); Bilgi için bkz. Rebyonok V Bede: Otkuda Berutsya Deti-Maugli İ Kak İm Pomoch. Ria Novosti 02.04.2019, <https://ria.ru/20190402/1552314384.html> (E.T. 26.06.2023); Bkz. <https://ria.ru/20070120/59423658.html> (E.T. 26.06.2023).

işlemiş olurlarsa (f. 6), ebeveynlik⁴⁷ haklarından yoksun bırakılırlar⁴⁸. Bu kişiler Rusya Federasyonu Ceza Kanunu'na göre reşit olmayan çocuğu terbiye etmede görevini yerine getirmeme suçuyla cezalandırılırlar (RFCK m. 156). Çocuklar ise Aile Kanunu'na göre, ilgili kurumlara yerleştirilir (RFAK m. 123).

Rusya Federasyonu Aile Kanunu'na göre (RFAK m. 123)⁴⁹, öksüz kalan çocukların veya ebeveynin gözetimi dışında kalan çocukların yerleştirilmesi için dört tür belirtilmiştir. Bu türler; evlat edinme, velayet ve vesayet, koruyucu aile, devlet kurumlarıdır. Devlet kurumları söz konusu olduğu takdirde çocuklar, öksüz kalan çocukların ve ebeveynin gözetimi dışında kalan çocuk kurumlarına yerleştirilmektedir. Ancak Rusya'da reşit olmayan çocukları yerleştirmenin en yaygın türü velayet ve vesayettir. Örneğin yüzde 50%'ye yakın öksüz kalan veya ebeveyninden gözetimsiz kalan çocuklar velayet ve vesayete bağlı olmaktadır⁵⁰. Yalnız velayet ile vesayet birbiriyle benzer fonksiyonlara sahip olsa da bazı farklılıkları bulunmaktadır. Birbiriyle karıştırılmaması gerekmektedir.

Rusya Federasyonu Medeni Kanunu'nun 32. maddesine göre (f. 1, f. 2) velayet⁵¹, 14 yaşını doldurmamış reşit olmayan çocuklar için uygulanmaktadır. Reşit olmayan çocukların bütün hukuki işlemleri çocukların adına velisi tarafından gerçekleştirilmektedir⁵².

Rusya Federasyonu Medeni Kanunu'nun 33. maddesine göre (f. 1, f. 2) vesayet⁵³, 14 yaşından 18 yaşına kadar reşit olmayan çocuklar için uygulanmaktadır. Reşit olmayan çocukların vasisi çocuklara sadece yardımcı fonksiyonunu üstlenmektedir⁵⁴.

⁴⁷ İstatistik bilgilere göre, 2008 yılında 74 492, 2009 yılında 72 012, 2010 yılında 64 584, 2011 yılında 58 791, 2012 yılında 52 206, 2013 yılında 46 753, 2014 yılında 42 901, 2015 yılında 40 025, 2016 yılında 41 302, 2017 yılında 37 966, 2018 yılında 28 676, 2019 yılında 28 543, 2020 yılında 22 370, 2021 yılında 25 372 ebeveyn, ebeveynlik haklarından yoksun bırakılmıştır. Federalnaya Slujba Gosudarstvennoy Statistiki. rosstat.gov.ru (E.T. 30.06.2023); MİSHİNA, V. Na Spade Pandemii Vyroslo Chislo Roditeley, Lishennyh Roditelskih Prav. www.vedomosti.ru (E.T. 30.06.2023).

⁴⁸ Semeyni Kodeks Rossiyskoy Federatsii Ot 29.12.1995 №223-F3 St.69 (Red.Ot 28.04.2023). Zakonodatelstvo Rossiyskoy Federatsii. Sbornik Osnovnyh Federalnyh Zakonov RF. <https://fzrf.su/kodeks/> (E.T.30.06.2023).

⁴⁹ Semeyni Kodeks Rossiyskoy Federatsii, <https://fzrf.su/kodeks/sk/st-69.php> (E.T.30.06.2023).

⁵⁰ KUZNETSOVA, E.M. (2010). Organizatsiya Opeki Popechitelstva Nad Nesovershennoletnimi Na Munitsipialnom Urovne. Omskiy Gosudarstvennyi Tehnicheskiy Universitet. UDK, 352+364(75), s. 58.

⁵¹ Bkz. Grajdanskiy Kodeks Rossiyskoy Federatsii (Chast Pervaya) Ot 30.11.1994 №51-F3 (Red. Ot 14.04.2023). Zakonodatelstvo Rossiyskoy Federatsii. Sbornik Osnovnyh Federalnyh Zakonov RF. <https://fzrf.su/kodeks/gk-1/> (E.T. 30.06.2023).

⁵² MAKSİMOV, İ.N. (2013). Opeka İ Popechitelstvo Kak Vid Sotsialnoy Zaboty Gosudarstva. UDK, (364), s. 3.

⁵³ Bkz. Grajdanskiy Kodeks Rossiyskoy Federatsii, <https://fzrf.su/kodeks/gk-1/> (E.T. 30.06.2023).

⁵⁴ MAKSİMOV, s. 3.

B. Rusya Federasyonu Ceza Kanununda, Reşit Olmayan Çocuğu Terbiye Etmede Görevini Yerine Getirmeme Suçu (RFCK m. 156).

1. Genel Olarak

Rusya Federasyonu Ceza Kanunu'nun 156. maddesine göre; ebeveyni tarafından reşit olmayan çocuğu terbiye etme görevleri yerine getirilmemişse veya uygunsuz bir şekilde yerine getirilmişse veya bu görevleri yüklenen başka kişi tarafından gerçekleştirilmişse, bunun yanı sıra eğitim kurumunun pedagojik çalışanı tarafından veya bu kurumun başka çalışanı tarafından, sağlık kurumunun çalışanı tarafından, sosyal hizmet kurumunun çalışanı tarafından veya reşit olmayan çocuğun gözetiminden sorumlu olan başka kurumun çalışanı tarafından da gerçekleştirilmişse ve eğer bu fiil reşit olmayan çocuğa acımasız muamele yapılmasıyla gerçekleştirilmişse, kanunda bu kişiler için suç karşılığında uygulanan yaptırım olarak en az adli para cezası veya en çok hapis cezası öngörülmektedir.

Yani bu kişiler; 100.000 rubleye kadar para cezasıyla cezalandırılmakta veya maaş miktarına göre cezalandırılmakta veya hükümlü bir yıla kadar başka geliriyle cezalandırılmaktadır (f. 1) veya 440 saate kadar zorunlu işlerle cezalandırılmaktadır (f. 2) veya 2 yıla kadar ıslah işleriyle cezalandırılmaktadır (f. 3) veya 3 yıla kadar mecburi işlerle cezalandırılmakla beraber 5 yıla kadar belli bir işte çalışmamak veya belli bir mesleki uğraşından uzaklaştırılmakta veya sadece 3 yıla kadar mecburi işlerle cezalandırılmaktadır (f. 4) veya 3 yıla kadar özgürlükten mahrumiyet cezasıyla beraber 5 yıla kadar belli bir işte çalışmamak veya belli bir mesleki uğraşından uzaklaştırılmakta veya sadece 3 yıla kadar özgürlükten mahrumiyet cezasıyla cezalandırılmaktadır (f. 5)⁵⁵.

2. Suçun Unsurları

a. Maddi Unsurlar

Suçun faili çocuğun ebeveyni⁵⁶ veya reşit olmayan çocuğu terbiye etme görevleri yüklenen başka kişilerdir. Bu kişiler, evlat edinen aile, koruyucu aile, çocuğu velayeti ve

⁵⁵ Uголовnyi Kodeks Rossiyskoy Federatsii Ot 13.06.1996 №63-F3 St.156. (Red.13.06.2023). Sbornik Osnovnyh Federalnyh Zakonov RF. <https://fzrf.su/kodeks/uk/st-156.php> (E.T. 01.07.2023).

⁵⁶ Doktrinde, "ebeveyn" ifadesi yazarlar tarafından farklı açıklanmaktadır. Yazarlardan: PROZUMENTOV, INOGAMOVA-HEGAY, RAROG ve CHUCHAEV çocuğun ebeveyni (annesi ve babası) olarak; Yazar BATYCHKO çocuğun öz annesi ve babası olarak; Yazarlardan KRUGLİKOV, VOLJENKİN, GALIAKBAROV, GORELİK, JEVLAKOV, MALKOV, TENCHOV, SUNDUROV ve TALAN çocuğun ebeveyni veya onun yerine geçen kişi olarak; Yazarlardan KUDRYAVTSEV, LUNEYEV ve NAUMOV çocuğun ebeveyni veya ebeveynlik görevleri yüklenmiş diğer kişiler olarak ifade etmektedirler. Dolayısıyla, suçun faili çocuğun öz annesi ve babası ya da çocuğun üvey annesi veya babası da olabilmektedir. Bkz. PROZUMENTOV, L.M. (2019). Uголовnoe Pravo. Osobennaya Chast. Tomsk, s. 145; INOGAMOVA-HEGAY, L.V., RAROG, A.İ., CHUCHAEV, A. İ. (2008). Uголовnoe Pravo Rossiyskoy Federatsii. Osobennaya Chast, İNFRA-M. Moskva, s. 177; BATYCHKO, V.T. (2006). Uголовnoe Pravo.

vesayeti altında tutan kişilerdir⁵⁷. Bunun yanı sıra, eğitim kurumunun pedagojik çalışanı veya bu kurumun başka çalışanı, sağlık kurumunun çalışanı, sosyal hizmet kurumunun çalışanı veya reşit olmayan çocuğun gözetiminden sorumlu olan başka kurumun çalışanıdır (RFCK m. 156).

Suçun mağduru 18 yaşını doldurmamış reşit olmayan çocuktur⁵⁸. Çocuk, doğduğundan beri sağlıklı bir çocuk olabileceği gibi herhangi bir fiziksel veya psikolojik hastalıkla da doğmuş olabilir.

Suçun konusu, reşit olmayan çocuğun psikofizyolojik normal gelişimidir⁵⁹. Suçun ek konusu reşit olmayan çocuğun sağlığıdır⁶⁰.

Suçu oluşturan fiilde, reşit olmayan çocuğu terbiye etme görevleri yerine getirilmemektedir⁶¹ veya uygunsuz bir şekilde yerine getirilmektedir⁶². Hareketle beraber aynı anda reşit olmayan çocuğa acımasız muamele yapılmaktadır⁶³. Diğer ifadeyle, suçun oluşması için kanuna aykırı bir şekilde, reşit olmayan çocuğu terbiye etme görevlerini yerine getirmeme veya uygunsuz bir şekilde yerine getirme fiilinde acımasız muamelenin⁶⁴ de yer alması söz konusudur⁶⁵.

Obshaya İ Osobennaya Chast. Kurs Lektsii. Taganrogskiy Gosudarstvennyi Radiotekhnicheskiiy Universitet, s. 134; KRUGLİKOV, L.L., VOLJENKİN, B.V., GALİAKBAROV, R.R., GORELİK, A.S., JEVLAKOV, E.N., MALKOV, V.P., TENCHOV, E.S. (1999). Ugolovnoe Pravo Rossii. Chast Osobennaya (2. b.). Moskva, s. 107; SUNDUROV, F.R., TALAN, M.V. (2012). Ugolovnoe Pravo Rossii. Osobennaya Chast. Moskva, s. 187; KUDRYAVTSEV, V.N., LUNEYEV, V.V., NAUMOV, A.V. (2005). Ugolovnoe Pravo Rossii. Osobennaya Chast. Moskva, s. 141.

⁵⁷ PROZUMENTOV, s. 145-146; Bkz. BATYCHKO, s. 134; Bkz. İNOGAMOVA-HEGAY, RAROG, CHUCHAEV, s. 177; KRUGLİKOV, VOLJENKİN, GALİAKBAROV, GORELİK, JEVLAKOV, MALKOV, TENCHOV, s. 107-108; Bkz. KUDRYAVTSEV, LUNEYEV, NAUMOV, s. 141; Bkz. SUNDUROV, TALAN, s. 187.

⁵⁸ KRUGLİKOV, VOLJENKİN, GALİAKBAROV, GORELİK, JEVLAKOV, MALKOV, TENCHOV, s. 106; SUNDUROV, TALAN, s. 186.

⁵⁹ KOMİSSAROV, V.S. (2008). Rossiyskoe Ugolovnoe Pravo. Osobennaya Chast. Moskva Sankt-Peterburg Nijniy Novgorod Voronej Rostov-Na-Donu Ekaterinburg Samara Novosibirsk Kiev Harkov Minsk, s. 184; PROZUMENTOV, s. 143.

⁶⁰ İNOGAMOVA-HEGAY, RAROG, CHUCHAEV, s. 176; PROZUMENTOV, s. 143; Bkz. SUNDUROV, TALAN, s. 186.

⁶¹ KUDRYAVTSEV, LUNEYEV, NAUMOV, s. 141; İNOGAMOVA-HEGAY, RAROG, CHUCHAEV, s. 176.

⁶² KOMİSSAROV, s. 184.

⁶³ KUDRYAVTSEV, LUNEYEV, NAUMOV, s. 140; SUNDUROV, TALAN, s. 186-187; Bkz. REVİN, V.P. (2010). Ugolovnoe Pravo Rossii. Osobennaya Chast. (2.b.). Moskva, uristinfo.net (E.T.01.07.2023).

⁶⁴ PROZUMENTOV, s. 144-145.

⁶⁵ KRUGLİKOV, VOLJENKİN, GALİAKBAROV, GORELİK, JEVLAKOV, MALKOV, TENCHOV, s. 107; Bkz. BATYCHKO, s. 134.

Acımasız muamelede çocuğa dayak, işkence, bedensel eziyet⁶⁶, ısıdan, yeme-içmeden, konuttan, giyimden, özgürlüğünden yoksun bırakma⁶⁷, sürekli sövme, aşağılayıcı cezalar, alay edici⁶⁸ ve benzeri hareketler uygulanmaktadır⁶⁹. Bu hareketler sistematik bir şekilde devam etmektedir⁷⁰.

Terbiye etme, çocuğa yönelik maksatlı ve sistematik bir geliştirme sürecidir. Onu kamu, üretim ve kültürel hayatın aktif katılımına hazırlamak demektir⁷¹. Ancak çocuk, terbiye edilirken bu hareketler yerine getirilmemekte veya uygunsuz bir şekilde yerine getirilmektedir. Çocuğa ihmalkâr davranılmakta ve acımasız muamele yapılmaktadır. Diğer yandan kaba olma, hakaret etme ve onurunu aşağılama gibi hareketler uygulanmaktadır⁷².

b. Manevi Unsur

Doktrinde suçun manevi unsuru ile ilgili farklı görüşler yer almaktadır. Örneğin bazı yazarlara göre, suç doğrudan kastla işlenmektedir⁷³. Fail, reşit olmayan çocuğu terbiye etme konusunda hukuki görevlerini ihlal etmekte ve bunun farkındadır. Çocuğa acımasız muamele yapmakta ve bu tür hareketlerin gerçekleştirilmesini istemektedir⁷⁴. Diğer taraftan, fail hukuki görevlerini uygunsuz bir şekilde yerine getirmekte ve bununla beraber çocuğa acımasız muamele yapmaktadır⁷⁵.

Bazı yazarlara göre, suç bilinçsiz taksirle ve kastla işlenmektedir. Ancak kastın hangi türünden olduğu bahsedilmemektedir. Suçun bilinçsiz taksirle işlenmesi için failin hukuki

⁶⁶ KURMANOV, K.S., SYDYKOVA, L.Ch., SHARSHENALİEV, A.S., KURMANOV, Z.K., ABDİEV, K.M., OSMONALİEV, K.M., ARTSYBASHEV, P.Y., BODOBAEV, K.A., OKENOVA, R.A. (2001). Ugolovnoe Pravo Kyrgyzskoy Respubliki. Osobennaya Chast. Bishkek, s. 38.

⁶⁷ BATYCHKO, s. 134; Bkz. KOMİSSAROV, s. 184.

⁶⁸ INOGAMOVA-HEGAY, RAROG, CHUCHAEV, s. 176.

⁶⁹ AKHMATALİEVA, G. (2019). Kırgızistan'da Telekomünikasyon Ağları Aracılığıyla İntihar Olayları. Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 27(3), s. 639.

⁷⁰ BATYCHKO, s. 134; İGNATOV, A.N., KRASİKOV, Y.A. (2000). Ugolovnoe Pravo Rossii. Osobennaya Chast. Moskva, s. 106.

⁷¹ INOGAMOVA-HEGAY, RAROG, CHUCHAEV, s. 176.

⁷² BATYCHKO, s. 134; SUNDUROV, TALAN, s. 187; KRUGLİKOV, VOLJENKİN, GALİAKBAROV, GORELİK, JEVLAKOV, MALKOV, TENCHOV, s. 107.

⁷³ BATYCHKO, s. 134; SUNDUROV, TALAN, s. 187; KUDRYAVTSEV, LUNEYEV, NAUMOV, s. 141; KRUGLİKOV, VOLJENKİN, GALİAKBAROV, GORELİK, JEVLAKOV, MALKOV, TENCHOV, s. 108; REVİN, s. 9; INOGAMOVA-HEGAY, RAROG, CHUCHAEV, s. 176.

⁷⁴ KUDRYAVTSEV, LUNEYEV, NAUMOV, s. 141; INOGAMOVA-HEGAY, RAROG, CHUCHAEV, s. 176-177; MOROZOVA, Y.V. (2020). Prestupleniya Protiv Semyi İ Nesovershennoletnih (st.st.150-157 UK RF). Sankt-Peterburg, s. 68.

⁷⁵ SUNDUROV, TALAN, s. 187.

görevlerini ihmal etmesi ve kastla işlenmesi için çocuğa acımasız muamele yapılması gerektiği ifade edilmektedir⁷⁶.

Bazı yazarlar suçun doğrudan kastla ve olası kastla işlenebileceğini dile getirmektedirler. Yani suçun doğrudan kastla işlenmesinde fail, reşit olmayan çocuğu terbiye etme konusunda hukuki görevlerini yerine getirmemektedir ve bunun farkındadır. Diğer taraftan, fail kendi içindeki sadistik bir güdülerinden dolayı veya çocuğa karşı belirgin bir antipati duygularından dolayı çocuğa acımasız muamele yapmaktadır ve bu tür hareketlerin gerçekleştirilmesini istemektedir. Suçun olası kastla işlenmesinde ise fail hukuki görevlerini uygunsuz bir şekilde yerine getirmektedir ve bunun farkındadır. Çocuğa gerekli gözetimi sağlamamaktadır. Diğer taraftan, fail çocuğa acımasız muamele yapmaktadır ve bu yaptıklarını doğru olarak kabul etmektedir. Ancak uyguladığı bu hareketlerine önem vermemektedir⁷⁷.

Bazı yazarlar ise failin hukuki görevlerini uygunsuz bir şekilde yerine getirdiğini, o hukuki görevleri umursamadığını veya o görevleri vicdansız ve özensiz bir şekilde yerine getirdiğini dile getirerek, suçun doğrudan kastla işendiğini ifade etmektedirler⁷⁸.

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi, suçun manevi unsuru doktrinde tartışmalıdır. Ancak yazarların çoğu ilgili suçun sadece doğrudan kastla gerçekleştirilebileceğini kabul etmektedirler.

Bu bağlamda suçun doğrudan kastla işlenebilmesi için, failin reşit olmayan çocuğu terbiye etme konusunda hukuki görevlerini ihlal etmesi ve bunun farkında olması; çocuğa acımasız muamele yapması ve bu tür hareketlerin gerçekleştirilmesini istemesi; diğer taraftan, hukuki görevlerini uygunsuz bir şekilde yerine getirmesi ve bununla beraber çocuğa acımasız muamele yapması şarttır.

Ayrıca suçun oluşması için, yazarlar RFCK'nın 156. maddesinde yer alan "reşit olmayan çocuğu terbiye etmede görevini yerine getirmeme" hükmünde, acımasız muamelenin kesinlikle yer alması gerektiğini ifade etmektedirler. Acımasız muamelede yer alan hareketler, bir defaya mahsus şekilde değil, kesintisiz surette gerçekleştirilmesi gerektiği söz konusudur.

Bu konuda bazı mahkeme kararlarında, suçun doğrudan kastla işlenebileceğine dair örnekler de bulunmaktadır. Örneğin, Staropoltava İlçe Mahkemesi 22.08.2016 tarih ve №1-50/2016 sayılı kararında hakim; failin reşit olmayan çocuğu terbiye etme görevlerini uygunsuz

⁷⁶ PROZUMENTOV, s. 146.

⁷⁷ İGNATOV, KRASI KOV, s. 106.

⁷⁸ KOMİSSAROV, s. 184.

bir şekilde yerine getirdiğini, çocuğun sağlığı, fiziksel, zihinsel, manevi ve ahlaki gelişimi ve eğitimi ile ilgilenmediğini, sürekli hakaret ettiğini, çocuğun huzurunda sürekli alkol kullandığını ve onu azarladığını, acımasız muamele yaptığını, skandalları düzenlediğini, çocuğu döverek fiziksel şiddet uyguladığını, ayrıca failin tüm bu fiilleri bilerek, öngörerek ve isteyerek gerçekleştirdiğini belirtmektedir⁷⁹.

İvanovsk İlçe Mahkemesi 29.04.2016 tarih ve №1-33/2016 sayılı kararında hakim; failin reşit olmayan çocuğu terbiye etme görevlerini uygunsuz bir şekilde yerine getirdiğini, çocuğa hem fiziksel hem de psikolojik zarar verdiğini, sistematik bir şekilde çocuğa saygısızca davrandığını, dövdüğünü, yeme-içmeden ve giyimden yoksun bıraktığını, acımasız muamele yaptığını, çocuğun gelişmesiyle ve bakımıyla ilgilenmediğini, kendisinin hiçbir yerde çalışmadığını ve çocuğun engelli maaşıyla geçinerek sürekli alkol kullandığını, çocuğun engelli olmasına rağmen gerekli tıbbi bakım sağlamadığını, ayrıca failin tüm bu fiilleri bilerek, öngörerek, isteyerek ve kasıtlı olarak gerçekleştirdiğini belirtmektedir⁸⁰.

Başka bir örnek, Oriçi İlçe Mahkemesi 19.05.2017 tarih ve №1-35/2017 sayılı kararında hakim; failin reşit olmayan çocuğu terbiye etme görevlerini yerine getirmediğini, diğer yandan uygunsuz bir şekilde yerine getirdiğini, çocukları evde defalarca tek başlarına gözetimsiz bıraktığını, sistematik olarak yemeksiz bıraktığını ve bunun sonucu çocukların sürekli açlık hissi yaşadıklarını, çocukların fiziksel, zihinsel, manevi ve ahlaki gelişimi ile ilgilenmediğini, fiziksel ve psikolojik acı çektirdiğini, ayrıca failin tüm bu fiilleri bilerek ve kasıtlı olarak işlediğini⁸¹ belirtmektedir⁸².

Eğer acımasız muamele veya işkence sonucu reşit olmayan çocuk intihar etmişse veya sağlığına kasten ağır veya orta ağırlıkta zarar getirilmişse, failin daha ağır neticeleri meydana

⁷⁹ Sudebnye İ Normativnye Akty Rossiyskoy Federatsii: **Prigovor** Ot 22 Avgusta 2016 g. Po Delu №1-50/2016, sudact.ru/magistrate/doc/tMTDev4cXtYj/, (E.T.06.12.2023).

⁸⁰ Sudebnye İ Normativnye Akty Rossiyskoy Federatsii: **Prigovor** Ot 29 Aprelya 2016 g. Po Delu №1-33/2016, sudact.ru/magistrate/doc/iz7fjv9cd15n/, (E.T.06.12.2023).

⁸¹ Sudebnye İ Normativnye Akty Rossiyskoy Federatsii: **Prigovor** Ot 19 Maya 2017 g. Po Delu №1-35/2017, sudact.ru/magistrate/doc/3eI6tZAnECQp/, (E.T.06.12.2023).

⁸² Bu yönde diğer örnek mahkeme kararlarına bakınız. Sudebnye İ Normativnye Akty Rossiyskoy Federatsii: **Prigovor** Ot 27 Sentyabrya 2016 g. Po Delu №1-56/2016, sudact.ru/magistrate/doc/W2yaU7QbBQVW/; **Prigovor** Ot 4 Fevralya 2016 g. Po Delu №1-7/2016, sudact.ru/magistrate/doc/sPITJjAmuXlt/; **Prigovor** Ot 11 Oktyabrya 2016 g. Po Delu №1-44/2016, sudact.ru/magistrate/doc/sAYz5ZbrmGWT/; **Prigovor** Ot 26 İyulya 2016 g. Po Delu №1-30/2016, sudact.ru/magistrate/doc/fT1wgx3VkubQ/; **Prigovor** Ot 24 Maya 2016 g. Po Delu №1-56/2016, sudact.ru/magistrate/doc/otGIK3PPPiUq/; **Prigovor** Ot 31 Maya 2017 g. Po Delu №1-26/2017, sudact.ru/magistrate/doc/xt5ZLFdg8cNw/; **Prigovor** Ot 26 Aprelya 2017 g. Po Delu №1-1/2017, sudact.ru/magistrate/doc/AaT5aDvICTHj/; **Prigovor** Ot 4 Aprelya 2017 g. Po Delu №1-14/2017, sudact.ru/magistrate/doc/5pAjMakysHgN/; **Prigovor** Ot 6 Marta 2017 g. Po Delu №1-8/2017, sudact.ru/magistrate/doc/sWMTWiaYoxZg/; **Prigovor** Ot 14 Oktyabrya 2020 g. Po Delu №1-244/2020, sudact.ru/regular/doc/5PjjselJpUQw/ (E.T.06.12.2023).

getirmesinden dolayı, kanunda başka suçlar söz konusu olabilmektedir (RFCK m.110 intihara götürme, m.111 sağlığa kasten ağır zarar getirme, m.112 sağlığa kasten orta ağırlıkta zarar getirme, m.117 işkence)⁸³. Ancak çalışmamız 156. madde olup, söz konusu başka suçlara değinilmeyecektir.

SONUÇ

Ailede her çocuğun, mutlu, sağlıklı ve güvenli bir yaşam sürme hakkı vardır. Ne yazık ki, bu hakların ebeveynler tarafından zedelendiği söz konusudur. Ebeveynler çocuklara yönelik ebeveynlik görevlerini yerine getirmemektedirler veya uygunsuz bir şekilde yerine getirmektedirler. Bu hareketler sonucu çocuklar gözetimsiz kalmaktadırlar.

Rusya başta olmak üzere, bazı ülkelerde çocuklar aile içi her türlü kötü faktörlerden dolayı, fiziksel ve psikolojik travmaya maruz kalmaktadırlar. Çocuktaki bu travma, onun normal bir çocuk olarak gelişmemesine ve maugli sendromuna yakalanmasına neden olmaktadır.

Rusya’da çocuk mauglilerin artması, en çok ebeveynin alkol veya uyuşturucu madde kullanımı veya psikolojik hastalığı veya son günlerde artan yoksulluk (örneğin ekonomik sıkıntılar, işsizlik) neden olmaktadır. Özellikle, Covid-19 Pandemi Dönemi ve sonrası bu sayının daha da arttığı hiç şüphesizdir.

Sorunun artmasına yalnız iç faktörler değil, dış faktörler de etki göstermektedir. İlk önce, velayet kurumları bugüne kadar yeniden reform edilmemişlerdir.

İkincisi yardıma ve bakıma muhtaç fakir aileler için maddi, manevi ve sosyal desteği ve eğitim desteğini sağlayabilecek uzmanlar yeterli derecede yetiştirilmemiştir. Üçüncüsü, kanunca ebeveynlik görevlerini yerine getirmeyen veya görevlerini uygunsuz bir şekilde yerine getiren ebeveynler için ceza az verilmiştir. Rusya Federasyonu Ceza Kanunu’nun 156. maddesine göre ebeveynler için maksimum 3 yıla kadar özgürlükten mahrumiyet cezası öngörülmüştür.

Kanımızca, özgürlükten mahrumiyet cezasının arttırılması gerekir. Çünkü ebeveynler, çocuklarının haklarını zedelemekten başka, çocuklarını hem sağlık hem sosyal açıdan yaşam boyu sürecek iyileşmez bir ağır travmaya sokmaktadırlar. Çocuğun sağlıklı büyümesi ve gelişmesi aksatılmaktadır.

⁸³ INOGAMOVA-HEGAY, RAROG, CHUCHAEV, s. 176; KUDRYAVTSEV, LUNEYEV, NAUMOV, s. 141-142; PROZUMENTOV, s. 145.

Üstelik, çocuk ilgili kurumlardan zamanında yardım alamamaktadır. Bu olayı daha da zorlaştırmaktadır. Çocuk giderek, adeta bir “maugli”ye dönüşmektedir.

Sorunun çözümü için, Rusya Federasyonu’nda velayet kurumlarının yeniden reform edilmeleri gerekir. Yoksul ailelerle çalışabilen profesyonellerin ve “aile terapisi” profilinde uzmanların yetiştirilmesi şarttır. Özellikle Rusya Federasyonu Ceza Kanunu’nda, reşit olmayan çocuğu terbiye etmede görevini yerine getirmeme suçunun (RFCK m. 156) yeniden gözden geçirilmesi ve ebeveynler için cezanın arttırılması gerekir. Diğer taraftan, maugli sendromuna yönelik bilimsel çalışmaların yapılması ve bu konuya özen gösterilmesi lazımdır. Çünkü bu konuyla ilgili, bilimsel çalışmalar çok az gözükmektedir. Konunun yeteri kadar ciddiye alınmadığını fark etmekteyiz.

KAYNAKÇA

- AKHMATALİEVA, G. (2019). Kırgızistan'da Telekomünikasyon Ağları Aracılığıyla İntihar Olayları. Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 27(3), 625-647.
- ARNOLD, O. (2016). Pro Maugli İ Tarzanov. Biologiya.Uchebno-Metodicheskiy Jurnal Dlya Prepodovateley Biologii, Ekologii İ Estestvoznaniya, 1(982), 42-49.
- BATYCHKO, V.T. (2006). Ugolovnoe Pravo. Obshaya İ Osobennaya Chast. Kurs Lektzii. Taganrogskiy Gosudarstvennyi Radiotekhnicheskiy Universitet.
- BOLDYCHEVA, V.A. (2009). Traditsiya İ Yazık Kak Sposoby Translyatsii Kultury. RGPU İm. A.İ. Gertsena, 12(90), 16-19.
- IGNATOV, A.N., KRASİKOV, Y.A. (2000). Ugolovnoe Pravo Rossii. Osobennaya Chast, Moskva.
- INOAMOVA-HEGAY, L.V., RAROG, A.İ., CHUCHAEV, A. İ. (2008). Ugolovnoe Pravo Rossiyskoy Federatsii. Osobennaya Chast, İNFRA-M. Moskva.
- KİSELYOV, N. (1998). İnforsiyonnaya Potrebnost Kak Faktor Sotsializatsii Lichnosti. Dissertatsiya Na Soiskanie Uchenoy Stepeni Kandidata Sotsiologicheskikh Nauk, Sibirskaya Gosudarstvennaya Akademia Telekommunikatsii İ İnforsiyatiki. Novosibirsk.
- KOJEVNİKOVA, M. (2013). Problemy Prirody Cheloveka V Kontekste Razvitiya Biotekhnologii. Dissertatsiya Na Soiskanie Uchenoy Stepeni Kandidata Filosofskih Nauk, Federalnoe Gosudarstvennoe Uchrejdenie Nauki İ Institut Filosofii Rossiyskoy Akademii Nauk. Moskva.
- KOMİSSAROV, V.S. (2008). Rossiyskoe Ugolovnoe Pravo. Osobennaya Chast. Moskva Sankt-Peterburg Nijniy Novgorod Voronej Rostov-Na-Donu Ekaterinburg Samara Novosibirsk Kiev Harkov Minsk.
- KRUGLİKOV, L.L., VOLJENKİN, B.V., GALİAKBAROV, R.R., GORELİK, A.S., JEVLAKOV, E.N., MALKOV, V.P., TENCHOV, E.S. (1999). Ugolovnoe Pravo Rossii. Chast Osobennaya (2. b.). Moskva.
- KUDRYAVTSEV, V.N., LUNEYEV, V.V., NAUMOV, A.V. (2005). Ugolovnoe Pravo Rossii. Osobennaya Chast. Moskva.
- KURMANOV, K.S., SYDYKOVA, L.Ch., SHARSHENALİEV, A.S., KURMANOV, Z.K., ABDİEV, K.M., OSMONALİEV, K.M., ARTSYBASHEV, P.Y., BODOBAEV, K.A., OKENOVA, R.A. (2001). Ugolovnoe Pravo Kyrgyzskoy Respubliki. Osobennaya Chast. Bishkek.

- KUZNETSOVA, E.M. (2010). Organizatsiya Opeki Popechitelstva Nad Nesovershennoletnimi Na Munitsipialnom Urovne. Omskiy Gosudarstvennyi Tehnicheskiy Universitet. UDK, 352+364(75), 58-61.
- MAKSİMOV, İ.N. (2013). Opeka İ Popechitelstvo Kak Vid Sotsialnoy Zaboty Gosudarstva. UDK, (364), 1-4.
- MOROZOVA, Y.V. (2020). Prestupleniya Protiv Semyi İ Nesovershennoletnih (st.st.150-157 UK RF). Sankt-Peterburg.
- NEWTON, M. (1996). The Child Of The Nature: The Feral Child And The State Of The Nature. A Phd. Thesis, University College. London.
- PROZUMENTOV, L.M. (2019). Ugolovnoe Pravo. Osobennaya Chast. Tomsk.
- SUNDUROV, F.R., TALAN, M.V. (2012). Ugolovnoe Pravo Rossii. Osobennaya Chast. Moskva.
- REVİN, V.P. (2010). Ugolovnoe Pravo Rossii. Osobennaya Chast. (2.b.). Moskva.

İnternet Kaynakları

- Anna Kuznetsova Oboznachila Napravleniya Sovershenstvovaniya Deyatelnosti Organov Opeki İ Popechitelstva. duma.gov.ru/news/54071 (E.T.22.06.2023).
- BALANDİNA, A. Rylas V Pomoyke: Deti Maugli Obnarujeny V Podmoskovye. Gazeta.Ru 09.04.2019, www.gazeta.ru (E.T. 23.06.2023).
- CAROL, R. Starved, Tortured, Forgotten: Genie, The Feral Child Who Left A Mark On Researchers. The Guardian 14.07.2016, www.theguardian.com (E.T. 24.06.2023).
- CHAPMAN, M. Kidnapped, Dumped In The Jungle And Raised By Monkeys: The Story Of A Little Girl Wrenched From Her Family And Brought Up In The Wild Who Only Revealed Her Tale 50 Years Later As A Bradford Housewife. Daily Mail 30.03.2013, www.dailymail.co.uk (E.T. 24.06.2023).
- Chelovecheskiy Detyonysh. Tengri News, <https://tengrinews.kz/accidents/chelovecheskiy-detyonysh-10335> (E.T. 25.06.2023).
- DEGREGORY, L. Feral Children Through The Ages. Tampa Bay Times 03.08.2008, <https://projects.tampabay.com> (E.T. 24.06.2023).
- Delo Nijegorodskogo Maugli Zakryto: Vinovnaya Ushla Ot Nakazaniya. Komsomolskaya Pravda 19.09.2013, www.nnov.kp.ru/daily/26135.4/3025878/ (E.T. 22.06.2023).

- Delo Vozbuzhdeno Posle Obnaruzheniia Devochki-Maugli V Moskve. Ren.Tv 30.05.2020, ren.tv/news/v-rossii/704785-delo-vozbuzhdeno-posle-obnaruzheniia-devochki-maugli-v-moskve (E.T. 22.06.2023).
- Deti Maugli: Vozmojno Li Vosstanovlenie? Mnenie Eksperta. Ria Novosti 20.02.2007, <https://ria.ru/20070120/59423658.html> (E.T. 26.06.2023).
- Deti-Maugli. 1Tv.Ru 12.04.2017, <https://www.1tv.ru/shows/muzhskoezhenskoe/vypuski/deti-maugli-muzhskoe-zhenskoe-vypusk-ot-12-04-2017> (E.T. 22.06.2023).
- Detskiye Ombudsmeny Budut Dobivatsya Reformirovaniya Organov Opeki. RAPSİ 27.01.2022, https://rapsinews.ru/human_rights_protection_news/20220127/307690186 (E.T. 22.06.2023).
- Devochka-Volk İ Drugie Realnye Geroi İstoriy O Detyah-Maugli. Novyi Ochag 11.06.2021, www.novochag.ru (E.T. 24.06.2023).
- Dvoih Detey-Maugli Nashli V Ulyanovskoy Kvartire. News.Ru 03.08.2021, <https://news.ru/regions/dvoih-detej-maugli-nashli-v-ulyanovskoj-kvartire> (E.T. 22.06.2023).
- Federalnaya Slujba Gosudarstvennoy Statistiki. rosstat.gov.ru (E.T.30.06.2023).
- FERGUSON, E. He Was A Child. Really Child. John Ssebunya. The Guardian 10.10.1999, www.theguardian.com (E.T. 24.06.2023).
- First Pictures Of The ‘Bird-Boy’ Who Was Raised As A Pet And Can Only Communicate By Chirping. Daily Mail 29.02.2008, www.dailymail.co.uk (E.T. 23.06.2023).
- FORSYTH, J. Four Years Locked In A Poultry Coop, The Next 20 Tied In A Bed. The Boy Who Was Brought Up As A Chicken. The Guardian 11.07.2004, www.theguardian.com (E.T. 24.06.2023).
- GNEDİNSKAYA, A. El İz Odnoy Miski S Sobakoy. Vospominaniya Vyrosshyh Maugli O Detstve. Ria Novosti 21.05.2019, <https://ria.ru/20190521/1553632646.html> (E.T. 22.06.2023).
- GORBUNOV, Y. Oksana Malaya: Devochka-Maugli, Kotoruyu Vospitala Sobaka. Russkaya Semyerka 21.01.2023, <https://russian7.ru/post/oksana-malaya> (E.T. 24.06.2023).
- Grajdanskiy Kodeks Rossiyskoy Federatsii (Chast Pervaya) Ot 30.11.1994 №51-F3 (Red. Ot 14.04.2023). Zakonodatelstvo Rossiyskoy Federatsii. Sbornik Osnovnyh Federalnyh Zakonov RF. <https://fzrf.su/kodeks/gk-1/> (E.T. 30.06.2023).
- Gryaz, Plesen, Gnilaya Eda: V Krasnoyarske Troe Detey Jili Sredi Bomjey. İa Regnum 05.07.2019, <https://regnum.ru/2660506> (E.T. 22.06.2023).

- HANOVA, O. Syndrom-Maugli. <https://www.krasotaimedicina.ru/diseases/children/Mowgli-syndrome> (E.T. 25.06.2023).
- HARKOV, A. Syndrom Maugli. Deti Kotoryh Vospitali Jivotniye. Deti-Maugli. Fb 09.10.2016, <https://fb.ru/article/270208/sindrom-maugli> (E.T. 24.06.2023).
- HATTENSTONE, S. Was Marina Chapman Really Brought Up By Monkeys? The Guardian 13.04.2013, www.guardian.com (E.T. 24.06.2023).
- HUSSELBEE, R. Part Of The Pack I Walked On All Fours & Barked After Being Raised By Wild Dogs From The Age Of Three When Parents Locked Me Outside. The Sun 15.10.2022, www.thesun.co.uk (E.T. 24.06.2023).
- İ Takih Detey-Maugli U Nas Ne Malo... Nevskoe Vremya 01.12.2011, <https://nvspb.ru/2011/12/01/i-takih-detey-maugli-u-nas-nemalo-46990> (E.T. 23.06.2023).
- KOROLEVA, E. Ona Zagovorila: Chto İzvestno O Stolichnoy Devochke Maugli. Gazeta.Ru 12.03.2019, www.gazeta.ru (E.T. 23.06.2023).
- KUPRINA, Y. Malchik-Ptitsa: 6-Letniy Malysh Ne Govorit, A Chirikaet İ Mashet Rukami-Krylyami. Komsomolskaya Pravda 29.02.2008, www.msk.kp.ru (E.T. 23.06.2023).
- Kuznetsova Prizvala Reformirovat Sistemu Organov Opeki V Rossii. İzvestiya 17.06.2022, <https://iz.ru/1351320/2022-06-17/kuznetsova-prizvala-reformirovat-sistemu-organov-opeki-v-rossii> (E.T. 22.06.2023).
- LOSHĪHĪN, A. Yavliaiutsia Li Deti-Maugli Novoi Bolezniu Obshchestva. Rossiyskaya Gazeta 21.03.2019, <https://rg.ru/2019/03/21/iavliaiutsia-li-deti-maugli-novoj-bolezniu-obshchestva> (E.T. 22.06.2023).
- LYUBĪNETSKAYA, A. V Ufe Nashli Devochku-Maugli. Komsomolskaya Pravda 24.02.2009, www.ufa.kp.ru (E.T. 23.06.2023).
- MAKDONALD, F. Dikie İstorii Detey-Maugli. BBC News Ukraina 15.10.2015, bbc.com/ukrainian (E.T. 24.06.2023).
- Mat Rebyonka-Maugli İz Bashkirii Lishili Roditelskih Prav. News.Ru 24.05.2020, <https://news.ru/society/mat-rebyonka-maugli-iz-bashkirii-lishili-roditelskih-prav/> (E.T. 22.06.2023).
- Mat-Alkogolichka 12 Let Derjala Dochku V Sunduke. Newsler.Ru 02.03.2017, <https://www.newsler.ru/society/2017/03/02/12-let-v-sunduke-v-muryiginskome-internate> (E.T. 22.06.2023).
- MATSKEVĪCH, İ. Deti-Maugli. Soyuz Kriminalistov İ Kriminologov 21.06.2017, <https://crimescience.ru/news/Deti-maugli> (E.T. 24.06.2023).

- MISHINA, V. Na Spade Pandemii Vyroslo Chislo Roditeley, Lishennyh Roditelskih Prav. www.vedomosti.ru (E.T. 30.06.2023).
- NEWTON, M. Savage Girls And Wild Boys: A History Of Feral Children By Michael Newton. The Guardian 19.01.2002, www.theguardian.com (E.T. 23.06.2023).
- NOVITSKAYA, İ. Lutshie Druzya-Dvorovye Sobaki: Kak Slojilas Jizn Ufimskey Devochki-Maugli, Kotoruyu Otnyali U Mamy 11 Let Nazad. Komsomolskaya Pravda 04.02.2021, www.ufa.kp.ru (E.T. 23.06.2023).
- Ocherednye Deti-Maugli Naydeny V Sankt-Peterburge. Vesti Ru 03.05.2019, www.vesti.ru (E.T. 23.06.2023).
- PLESHAKOVA, S. Maugli Vyhodyat V Lyudi. Moskovskiy Komsomolets 16.07.2009, www.mk.ru (E.T. 23.06.2023).
- Politsiia İzjala Piaterykh Detey-Maugli U Ushedshei V Zapoi Zhenshchiny. Ren.Tv 27.06.2020, <https://ren.tv/news/v-rossii/716101-politsiia-izjala-piaterykh-detei-maugli-u-ushedshei-v-zapoy-zhenshzhiny> (E.T. 22.06.2023).
- PRITCHARD, N. Born To Be Wild. We Meet Real-Life Mowglis Who Were Raised By Wild Dogs, Cats And Even Chickens After Girl Raised By Monkeys Is Rescued From The Jungle. The Sun 07.04.2017, www.thesun.co.uk (E.T. 23.06.2023).
- RADFORD, B. Feral Children: Lore Of The Wild Child. LiveScience 28.11.2013, www.livescience.com (E.T. 24.06.2023).
- Realnye İstorii Detey-Maugli, Kotoryh Vospityvali Zveri. Chelmami.Ru, <https://chelmami.ru/obzory/v-mire-zhivotnyh-samy-izvestnye-i-zhutkie-istorii-detey-maugli-kotoryh-vospityvali-zveri-a-ne-lyudi.html> (E.T. 23.06.2023).
- Rebyonok V Bede: Otkuda Berutsya Deti-Maugli İ Kak İm Pomoch. Ria Novosti 02.04.2019, <https://ria.ru/20190402/1552314384.html> (E.T. 26.06.2023).
- Rebyonok-Maugli V Moskovskoy Kwartire: Devochka Jila Bez Edy İ Vody Po Poyas V Musore. Vesti Ru 11.03.2019, www.vesti.ru (E.T. 23.06.2023).
- ROMANOVA, V., STARITSKAYA, A. Otkloneniya V Psihike İ Ravnodushie. Pochemu V Rossii Uvelichivaetsya Chislo Detey Maugli. 360 Tv.Ru 21.05.2019, <https://360tv.ru/tekst/obschesto/pochemu-uvelichivaetsya-chislo-deteymaugli> (E.T. 22.06.2023).
- Russian Police Find Feral Girl In Siberia. Reuters 27.05.2009, www.reuters.com (E.T. 23.06.2023).

- Samyye İzvestnye Deti-Maugli: Kak Slojilas Sudby Malyshey, Kotoryye Vyrosli Sredi Jivotnyh. Jurnal Kulturologiya RF, <https://kulturologia.ru/blogs/040416/29040/> (E.T. 24.06.2023).
- SAZANOV, E. V Chite Nashli Devochku-Maugli: V Svoi Pyat Let Rebyonok Umeyet Tolko Layat İ Myaukat. Komsomolskaya Pravda 02.04.2018, www.kp.ru (E.T.23.06.2023).
- Semeynyi Kodeks Rossiyskoy Federatsii Ot 29.12.1995 №223-F3 St.69 (Red.Ot 28.04.2023). Zakonodatelstvo Rossiyskoy Federatsii. Sbornik Osnovnyh Federalnyh Zakonov RF. <https://fzrf.su/kodeks/sk/st-69.php> (E.T. 30.06.2023).
- SHATTUCK, R. The Wild Boy Of Aveyron. The New York Times 16.05.1976, www.nytimes.com (E.T. 24.06.2023).
- SHİN, Jun-Hao Rosalyn. Daughters Of The Wild: The Feral And Human Perspective. The Morningside Review, Vol.5 (2009), May 1, 2009. journals.library.columbia.edu (E.T. 24.06.2023).
- Sluchaii Nahojdeniya Detey-Maugli V Rossii V 2008-2013 Godah. Ria Novosti 10.09.2013, <https://ria.ru/20130910/962257375.html> (E.T. 22.06.2023).
- Sosedi Rasskazali O Semie İzbitogo Malchika-Maugli. Ren.Tv 20.04.2020, <https://ren.tv/news/v-rossii/688647-stoial-izbityi-sosedki-o-semie-izbitogo-malchika-maugli> (E.T. 22.06.2023).
- STEWART, W. Girl, 3, Raised By Dogs İn Her Home After Her Alcoholic Mother Neglected Her. Daily Mail 25.02.2009, www.dailymail.co.uk (E.T. 22.06.2023).
- STEWART, W. Man Raised By A Pack Of Stray Dogs As A Child Reveals How They Saved His Life By Keeping Him Warm And Sharing Their Food With Him-Before Russian Officials Killed The Animals. Daily Mail 23.05.2019, www.dailymail.co.uk (E.T. 23.06.2023).
- Sudebnye İ Normativnye Akty Rossiyskoy Federatsii, www.sudact.ru (E.T. 06.12.2023).
- Ugolovnyi Kodeks Rossiyskoy Federatsii Ot 13.06.1996 №63-F3 St.156. (Red.13.06.2023). Sbornik Osnovnyh Federalnyh Zakonov RF. <https://fzrf.su/kodeks/uk/st-156.php> (E.T. 01.07.2023).
- V Bashkirii Spasli Semiletneho Rebyonka-Maugli. Ufa1.Ru 24.05.2020, <https://ufa1.ru/text/incidents/2020/05/24/69276316> (E.T. 22.06.2023).
- V Rossii Utverdili Poryadok Monitoringa Raboty Organov Opeki. Ria Novosti 19.04.2021, <https://ria.ru/20210419/opeka-1728874811.html> (E.T. 22.06.2023).
- V Staye Brodyachih Sobak Nayden Ocherednoy Rebyonok-Maugli. İa Regnum 13.07.2005, <https://regnum.ru/news/483712> (E.T. 23.06.2023).

- Vahşi Çocuklar (Feral Children). Doğaya Kaçış. Seawolfmete 15.09.2014, <https://dogayakacis.com/2014/09/15vahsi-cocuklar-feral-childs/> (E.T. 24.06.2023).
- VİLLARREAL, D. Genie Wiley: The Feral Child. American Studies Biographical Stories Cultural History Linguistics Science & Engineering, March 29, 2019. <https://stmuscholars.org/> (E.T. 24.06.2023).
- VOYNİTSKAYA, A. Maugli İz Podolska, Kotorogo Vospityvala Sobaka Okanchivaet Kolledj. Komsomolskaya Pravda 03.04.2019, www.kp.ru (E.T. 23.06.2023).